

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Institut předmanželské smlouvy

Vstup do manželství není obvykle spojen pouze s propojením rodin, ale rovněž s propojením majetkových sfér obou partnerů. Výraz obvykle je zde užit záměrně, a to z toho důvodu, že zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, dnes poměrně široce umožňuje snoubencům i manželům zvolit jiný než zákonný režim společného jmění manželů.

Pro zákonný režim společného jmění manželů platí, že součástí společného jmění je to, čeho nabyt jeden z manželů nebo čeho nabyli oba manželé společně za trvání manželství s několika výjimkami, mezi které patří to, co slouží osobní potřebě jednoho z manželů, to, co nabyt jeden z manželů darem, děděním nebo odkazem, či to, co nabyt jako náhradu nemajetkové újmy na svých přirozených právech, kam lze mimo jiné zařadit náhradu nemajetkové újmy na životě a zdraví. Výjimku dále tvoří i to, co nabyt jeden z manželů právním jednáním vztahujícím se k jeho výlučnému vlastnictví, a rovněž to, co nabyt jeden z manželů náhradou za poškození, zničení nebo ztrátu svého výhradního majetku.[1] Společné jmění manželů však pochopitelně není spojeno jen s aktivy, ale v zákonném režimu zahrnuje i dluhy převzaté za trvání manželství, kromě závazků, jež se týkají majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů, a to v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku, a kromě dluhů, jež převzal jen jeden z manželů bez souhlasu druhého, aniž se přitom jednalo o obstarávání každodenních nebo běžných potřeb rodiny.[2]

Jak již bylo výše uvedeno, kromě zákonného režimu mohou partneři ještě před vznikem nebo i po vzniku manželství zvolit majetkový režim zákonodárcem označovaný jako smluvený režim, který ačkoli je režimem samostatným, jeho návaznost na úpravu zákonného režimu je zcela patrná. V tomto článku se blíže zaměříme na majetkový režim manželů smluvený ještě před manželstvím, tj. na tzv. **předmanželské smlouvy**.

Rozhodnou-li se snoubenci ještě před vstupem do manželství, že si nepřejí, aby majetek nabývali do společného jmění manželů v „klasickém“, tj. zákonném režimu, mají možnost uzavřít předmanželskou smlouvu, pro kterou je **vyžadována forma veřejné listiny**. V praxi tak bude tato smlouva uzavírána formou notářského zápisu a evidována v seznamu manželských smluv. Lze tedy uvést, že Notářskou komorou České republiky je paralelně veden jak seznam veřejný, do kterého se zapisují smlouvy o manželském majetkovém režimu, v níž je zápis do veřejného seznamu smluvními stranami (snoubenci) ujednán, nebo pokud o to manželé společně požádají, tak seznam neveřejný. Nespornou výhodou předmanželské smlouvy zapsané ve veřejném seznamu, je skutečnost, že taková smlouva je v souladu s ust. § 721 občanského zákoníku účinná i vůči třetím osobám, leda, že by se obsah této smlouvy svým obsahem případně účelem dotýkal práv třetích osob, kdy v takovém případě se dle ust. § 719 odst. 2 občanského zákoníku vůči třetí osobě stává účinnou, pouze pokud s jejím uzavřením vyslovila souhlas. Z dikce ustanovení § 721 lze tedy argumentem a contrario dovodit, že smlouvy neuveřejněné ve veřejném seznamu, jsou vůči třetím osobám účinné pouze za situace, že s ní byly prokazatelně seznámeny. V případě, že snoubenci nedodrží zákonem stanovenou formu pro předmanželskou smlouvu, bude se jednat o neplatné právní jednání, když k této vadě je

soud povinen přihlídnout pro rozpor se zákonem a i rozpor s veřejným pořádkem i bez návrhu. Dohodnou-li se tedy snoubenci (případně manželé), že napraví vadu spočívající v nedodržení formy právního jednání, pak je pochopitelně možné požádat notáře, aby sepsal notářský zápis odpovídající obsahu již uzavřené smlouvy, nicméně s ohledem na požadavek na ochranu práv třetích osob i ust. § 63 odst. 1 písm. a) notářského řádu bude smlouva datována až ke dni sepsání zápisu.[3]

V praxi zápis o existenci předmanželské smlouvy do veřejného seznamu provádí dálkovým přístupem notář, který takovou smlouvu ve formě notářského zápisu sepsal, a to ihned po uzavření smlouvy, přičemž jakákoli osoba, aniž by prokazovala právní nebo jiný zájem může poté požádat o opis smlouvy. Došlo-li k uzavření předmanželské smlouvy ještě před datem 1.1.2014, pak lze jen doporučit, aby manželé společně požádali o zápis listiny do veřejného seznamu, neboť ačkoli předmanželské smlouvy uzavřené do 31. 12. 2013 byly Notářskou komorou evidovány, sloužil tento (neveřejný) zápis především pro potřeby dědického řízení.

Ačkoli by se mohlo na první pohled zdát, že předmanželská smlouva je výrazem nedůvěry partnerů ve společný život a slouží pouze pro případ rozvodu, není tomu tak, neboť uzavřením této smlouvy lze alespoň částečně předejít exekuci společného majetku pro budoucí dluhy, které převzal jeden ze snoubenců před či po uzavření manželství a které současně vznikly po uzavření předmanželské smlouvy, neboť od 1.7.2015 dle zákona č. [139/2015 Sb.](#), kterým bylo novelizováno ust. §262a občanského soudního řádu a ust. § 42 exekučního řádu, je nutné při výkonu rozhodnutí i exekuci zohledňovat evidované smlouvy a rozhodnutí o manželském majetkovém režimu. Pouze za situace, kdy dluh vznikl ještě před zápisem předmanželské smlouvy do Seznamu listin o manželském majetkovém režimu vedeného Notářskou komorou ČR, bude při výkonu rozhodnutí či exekuci přihlídnuto k existenci listiny upravující majetkový režim manželů jen se souhlasem oprávněného.

V praxi je nejčastěji obsahem předmanželské smlouvy ujednání, že příjmy náleží tomu z manželů, který se o jejich získání zasloužil a rovněž ujednání, že to, co ten který manžel za své příjmy získá, nabývá do svého výlučného vlastnictví. Předmanželské smlouvy však mohou obsahovat rovněž ujednání, kterým se společné jmění manželů rozšíří, například o nemovitost či automobil, který jeden z manželů nabyl již před vznikem manželství. Snoubenci tedy kromě zákonného majetkového režimu mohou zvolit buď **majetkový režim tzv. odděleného jmění, nebo ne příliš využívaný režim vyhrazuující vznik společného jmění ke dni zániku manželství**. V případě odděleného jmění ke vzniku společného jmění manželů vůbec nedojde a každý z manželů tak smí nakládat se svým majetkem bez souhlasu druhého manžela, **výjimku však tvoří obvyklé vybavení rodinné domácnosti**, u kterého je při jeho správě a nakládání s ním nezbytné dbát zájmů rodiny, zejména pak nezletilých dětí. U předmanželské smlouvy však ani v případě režimu vyhrazuujícího vznik společného jmění ke dni zániku manželství nedojde uzavřením manželství ke vzniku společného jmění manželů, avšak to platí pouze po dobu trvání manželství, neboť společné jmění manželů v případě tohoto typu smlouveného majetkového režimu vznikne k okamžiku zániku manželství, což v praxi znamená, že tímto ujednáním manželé mají v úmyslu po dobu manželství nakládat se svým majetkem odděleně. V případě zániku manželství, pro které si sjednali snoubenci režim vyhrazuující vznik společného jmění ke dni zániku manželství ať již rozvodem či smrtí jednoho z manželů či prohlášením za mrtvého jednoho z manželů platí, že *„veškerý majetek a dluhy, které byly nabyty za trvání manželství, splňují podmínky pro zařazení do SJM podle zákonného režimu a jsou k okamžiku zániku manželství stále součástí jmění některého z manželů“*. [4] To znamená, že pořídí-li si jeden z manželů za manželství například nemovitost, může s ní za manželství nakládat dle svého uvážení a součástí společného jmění se tato nemovitost stane až v případě zániku manželství, kdy poté již nebude možné, aby nemovitost bez souhlasu druhého manžela prodal, neboť v ten okamžik (po zániku manželství) již bude nemovitost součástí společného jmění manželů.

Předmanželské smlouvy nabývají účinnosti výhradně uzavřením manželství, bez ohledu na to,

zda je manželství uzavřeno bezprostředně po podpisu smlouvy nebo například až několik měsíců či let poté. Zákon totiž nikde nestanoví žádnou lhůtu od uzavření předmanželské smlouvy pro vstup snoubenců do manželství. S ohledem na uvedené tak může nastat (ač absurdní) situace, že jedna osoba uzavře postupně s několika partnery předmanželskou smlouvu, kdy účinnosti nabyde pouze ta, která byla uzavřena s partnerem, se kterým dotyčný uzavřel manželství. Nesprávná by tedy byla úvaha o tom, že uzavřením předmanželské smlouvy se snoubenec zavazuje manželství uzavřít a na základě tohoto právního jednání druhého snoubence ke sňatku donutit. Co se týká věcí zapsaných do veřejného seznamu, typicky nemovitosti, do tohoto seznamu (u nemovitostí se jedná o katastr nemovitostí), lze v souladu s ust. § 720 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník provést zápis změny až po uzavření manželství. **Ustanovení smlouvy týkající se věcí zapsaných do veřejného seznamu tak dle ust. § 980 občanského zákoníku stanoví princip materiální publicity nabydou účinnosti vůči třetím osobám až zápisem do katastru nemovitostí.**

Závěrem lze uvést, že s ohledem na princip autonomie vůle je možné, aby se snoubenci, kteří uzavřeli předmanželskou smlouvu a uplatní se pro ně tak režim smluvený, před i po vzniku manželství dohodli na změně majetkového režimu, třeba právě i na režim zákonný. Aby však taková dohoda byla účinná, je nezbytné dodržet zákonem vyžadovanou formu právního jednání, tedy dohodu uzavřít ve formě veřejné listiny (byla-li i původní smlouva uzavřena ve formě veřejné listiny). Nutno říci, že uzavření předmanželské smlouvy je v mnohých případech opatřením proti případným vleklým sporům a nepříjemnostem spojeným s exekucí společného majetku pro dluhy převzaté jedním z manželů.

JUDr. David Řezníček, Ph.D., LL.M.

Mgr. Radka Prokopcová

[Řezníček & Co. s.r.o., advokátní kancelář](#)

U Černé věže 66/3
370 01 České Budějovice

Tel.: +420 386 323 247

Fax: +420 383 839 361

e-mail: recepce@reznicek.cz

[1] Ust. § 709 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník.

[2] Ust. § 710 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník.

[3] Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kol.: Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 217 - 223.

[4] Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kol.: Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 226.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)
- [Promlčení zápůjčky bez určení splatnosti v judikatuře Nejvyššího soudu](#)
- [Rozvod s mezinárodním prvkem a související otázky péče o děti a výživného](#)
- [Příkaz a příkaz na místě v přestupkovém řízení vedeném orgány inspekce práce](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)